

HRVATSKI glasnik

Godina XVIII, broj 44

30. listopada 2008.

cijena 100 Ft

**Ponovni ukop posmrtnih ostataka pečuškog biskupa
Janusa Pannoniusa, humanista,
latinskoga pjesnika i slavonskog bana,
21. listopada u pečuškoj katedrali**

Foto: László Tóth

Komentar

Nažgimo sviću likvidiranim novinarom!

Što se u zadnji tajedni zgoda na zagrebački ulica, bilo to po danu, predvečer ili noći, pravi je horor. Kot da bi gledali američku kriminalističku seriju CSI Las Vegas, ali, nažalost, likvidiranje, zločini, brutalni napadi su svakidašnja stvarnost hrvatske metropole. Je li to boj, vendeta, terorizam, nemilosrdnost spojena s krvoločnošću, pitanja su javnosti. Zasad prez odgovora. Ivana Hodak je bila mlada 26-ljetošnja divojka, kći udarnoga odvjetnika. Pred udajom, pred karijerom, puno srce s ljubavlju. Pred ulazom zagrebačkoga obiteljskoga stana 6. oktobra hladnokrvno je ubijena s tri metki. To je bio samo početak koji je potresao Hrvatsku, a sigurnost građanov jur odonda se drhti.

U nastavku su prošloga tajedna u atentatu tragično preminuli Ivo Pukanić, novinar i suvlasnik tajednika Nacional, i Niko Franjić, direktor marketinga. Smrt je u trenutku pokosila mlade živote pred zgradom tajednika Nacionala. Dugo je gorio oganj, dokle su tijela prez žitka ležala na jednoj i drugoj strani. Sazvane su brojne pres-konferencije još isti dan, govorilo se je za jedan ter i drugi uzrok ovoga zločinačkoga čina, i veljek su se ganuli i zlonamjerni glasi o moguću ilegalni veza, o posljedica ekskluzivnoga životnoga standarda. Dokle ovo pišem, Ivu Pukanića stavljaju u grob, suzami se poškopri u Velikoj Gorici. Pred manom je njegova slika, uz „komentar tajedna“ na 9. stranici jednoga broja Nacionala. Vik sam pila njegove riči, imao je jedinstveni, novinarski stil, hrabreno je tragao za temami, i gdo kako hoće, nije samo osnovao Nacional, nek bio je on sam to glasilo. Istraživač, profesionalac, slovoklepac, med dobrimi najbolji, i na kraju neobična žrtva. Velu da svakoga človika moru zminjiti, ali meni je ipak teško zamisliti Nacional prez njegovoga oštrog jezika. Karkakov je bio kot muž, prošao je brižni otac, a kako piše o njemu kolega, i „pošten človik i veliko ime hrvatskoga novinarstva“.

Niko Franjić pak, se je, s njim slučajno toga četvrtka preselio u drugi svit. Bivši borac u Domo-vinskom boju, prije dva tajedne imao je prometnu nesriću, ostao je živ da bi ga pred selidbom u Rijeku našla ovakova kobna sudbina. Javnost se trese, vjera u vjeri se potone i razum ne prima. Pamet ne more miriti ove strahote. Kakove to sjene nosu u ruki, sipaju i dilu smrtno poruke od naručiteljev prez obraza? Prez obzira na različita mišljenja i stajališća, tri mladi ljudi su pod zemljom, a na špici zastrašivanje, opomena cijelomu društvu: ne zna se gdo će biti sljedeći.

Nažgimo sviću likvidiranim, od nas takovom smrću ukradenim novinarom kakovu ne bi željili ni najgorjemu neprijatelju. Svitlost vjekovječna neka njim sviti!

Timea Horvat

„Glasnikov tjedan“

Blagdan Svih svetih, Dušni dan. Prvim slavimo sve svece koje je Katolička crkva proglasila, ali i one čiju svetost poznaje tek Bog. Dušnim danom pak sjećamo se pokojnih, naših pokojnih, onih koji su živjeli s nama, a više nisu među nama. Odlazimo na groblja, na trenutak zastajemo u plamenu svijeća i kao da vidimo dio naše zajedničke sudbine, i vječnoga života te zemaljske prolaznosti koja je više nego očita. Postajemo svjesniji zajedništva nas živih s našim pokojnima i, ako vjerujemo, to zajedništvo je i sastavni dio našega života i vjere.

Dušni dan je svetkovina duša. Nastavljamo razgovor s našim dragima. Više razgovaramo s njima nego za njihova života kada smo i fizički bili zajedno. Donosimo cvijeće, palimo svijeće, uređujemo grobove. Crkva je već od prvih vremena kršćanstva s velikim poštovanjem njegovala spomen mrtvih, jer je sveta i spasonosna misao moliti za mrtve kako bi im se oprostili grijesi. Naša molitva za njih može im ne samo biti na korist nego i njihov zagovor učiniti uspješnim u našu korist.

Na blagdan Svih svetih, na Dušni dan i nedjelju poslije Dušnoga dana, mogu vjernici u svim Crkvama, u javnim ili polujavnim bogomoljama dobiti potpuni oprost koji se može namijeniti samo za pokojne. Da se dobije potpuni oprost, potrebno je: pohoditi crkvu ili bogomolju u kojoj treba izmoliti Očenaš i Vjeronanje, primiti sv. pričest, ispovjediti se ako je potrebno, te izmoliti molitvu na nakanu Sv. Oca Pape.

Oprost se dobiva od 31. listopada, pa do ponoći 2. studenoga, te od podneva sljedeće subote, pa do ponoći iduće nedjelje. Blagdan Dušnoga dana ima svoje početke još u Starom zavjetu kad je Juda Makabejac poslao dvije tisuće srebrnih drahmi u Jeruzalem da se prinese žrtva okajnica za grijeh poginulih vojnika. Sveto pismo kaže: „Učinio je to vrlo lijepo i plemenito djelo

jer je mislio na uskrsnuće. Jer da nije vjerovao da će pali vojnici uskrsnuti, bilo bi suvišno i ludo moliti za mrtve.“ Stoga kada se na Dušni dan uputimo na grobove svojih pokojnika da ih okitimo cvijećem i da zapalimo svijeće, sjetimo se kako je mnogo važnije moliti za njih i nemojmo zaboraviti prikazati svetu misu za njihovu dušu. Spomen-dan Dušnoga dana utemeljio je Sveti Odilon, benediktinac iz opatije Cluny u Francuskoj. On je potkraj X. stoljeća uveo obvezatno slavljenje ovoga spomen-dana nakon svetkovine Svih svetih. Ta se praksa primjenjivala na različitim mjestima u Crkvi, ali je Sv. Odilon imao odlučujuću ulogu u uvođenju ovoga blagdana jer je kao opat imao vlast nad tada više od tisuću benediktinskih samostana diljem Europe. Službeni spomen-dan svih vjernih mrtvih potvrdio je 1311. godine i Rim. Ovaj spomen-dan značajan je i po tome što na ovaj dan svaki svećenik smije služiti tri mise. Svećenik jednu misu prikazuje za vlastitu nakanu, drugu za nakanu Svetog Oca, a treću za sve vjerne mrtve.

Pripremila: Branka Pavić Blažetin

Ivo Pukanić
1961–2008.

Niko Franjić
1970–2008.

U Zagrebu su 23. lipnja, podmetnutom paklenom napravom ubijeni novinar, predsjednik uprave Nacionala Ivo Pukanić i stručnjak za marketing Niko Franjić.

Aktualno

Most Zrinski pušten u promet

Od 23. listopada od osam sati kod Letinje putnički promet za Hrvatsku odvija se već preko novoga Zrinskog mosta i zajedničke hrvatske i mađarske carinske, policijske službe. Stari granični prijelaz Letinja–Goričan ostaje otvoren isključivo za teretni promet. Puštanjem u promet novog mosta te otvorenjem autoceste Rijeka–Zagreb završena je gradnja autoceste Budimpešta–Zagreb–Rijeka na paneuropskome prometnom koridoru V. b. Ovim ulaganjem Rijeka od glavnoga grada Mađarske bit će udaljena svega pet sati.

Most s obale

Ministri dviju država

Svečano otvorenje

Novi most nazvan „Zrinski” 22. listopada svečano su predali Pál Szabó, ministar prometa, telekomunikacije i energetike Republike Mađarske, i Božidar Kalmeta, ministar mora, prometa i infrastrukture Republike Hrvatske. Na svečanosti bili su nazočni i predstavnici hrvatske manjine u Mađarskoj, među njima Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave.

Prvi put u povijesti dvije prijateljske države, Hrvatska i Mađarska, spojene su autocestom, a učinak toga povezivanja nemjerljiv je u turističkom, prometno-sigurnosnom i gospodarskom planu, rekao je u prigodi otvorenja mosta hrvatski ministar te naglasio kako je sada autocestom povezana najveća hrvatska luka Rijeka, što je vrlo bitno i za hrvatsko i za mađarsko gospodarstvo. Most je primjer i za to – kazao je ministar Kalmeta – da dvije prijateljske zemlje mogu zajednički izvesti velik infrastrukturni projekt. Mađarski ministar Pál Szabó pak naglasio je da se izgradnjom tog mosta ostvario višegodišnji san ljudi ovoga kraja.

Most „Zrinski”, koji povezuje dvije autoceste, dug je 216 metara. Nalazi se petsto-

tinjak metara nizvodno od starog mosta preko Mure. Sastoji se od dva mosta širine 15 metara, između kojih je razmak 80 centimetara. Svaki most ima vlastitu konstrukciju. Projektiran je s dva kolnika u oba smjera. Svaki se kolnik sastoji od po dva vozna traka širine 3,75 metara, zaustavnog kolničkog traka iste širine, te pješačke staze širine metar i pol. U rijeku i dubinu od 10 do 12 metara postavljena su četiri para nosača. U njegovu je gradnju uloženo osam milijuna eura. Zajednički su ga financirali, u omjeru 50 : 50, Hrvatske autoceste i mađarska tvrtka za gospodarenje autocestama „Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő”. Radove je izvela zagrebačka tvrtka Hidroelektra–niskogradnja. Kod novoga prijelaza hrvatska i mađarska carina i policija zajednički rade do ulaska Hrvatske u Europsku Uniju.

Teretni je promet preusmjeren na granični prijelaz prema Goričanu, koji će i dalje biti otvoren kao alternativni granični prijelaz i za putnički promet, a moći će se njime koristiti mjesno stanovništvo s obje strane granice.

beta

SUBOTICA, ALJMAŠ – Predsjednik Skupštine grada Subotice Jenő Maglai 24. listopada primio je gradonačelnika Aljmaša (Bácsalmás) Endrea Zalántaia povodom njegova posjeta Subotičkom sajmu. Na razgovorima je bilo riječi o mogućnostima suradnje dvaju pograničnih gradova i dviju regija. Uz ostalo razgovaralo se o planu izrade i ostvarenja partnerskih projekata, uređenja cesta na dionici graničnog prijelaza kod Bajmoka, do ceste E75. Jednako tako planira se i osnivanje poslovnog inkubatora, te izrada karti turističkih putova Aljmaš–Bajmok–Pačir–Stara Moravica–Bačka Topola, te izrada projekta izvodljivosti tvornice za preradu kudjelje. Za izradu elaborata već su osigurana sredstva iz fondova Europske Unije, a ona će započeti još ove ili početkom iduće godine. Dan prije Suboticu je posjetio i zamjenik gradonačelnika Halaša (Kiskunhalas), a razgovaralo se također o mogućnostima daljnje suradnje. Tom je prigodom dogovorena predaja zajedničkog natječaja za sredstva od Europske Unije. Među ostalima spomenute su i dvije konkretne mogućnosti: izgradnja logističkog centra s obje strane i osnivanje ureda za poticanje kulturne suradnje između dvaju gradova.

ZAGREB, PEČUH – U četvrtak, 23. listopada, ministar kulture Republike Hrvatske Božo Biškupić, zajedno sa suradnicima, sastao se u Zagrebu s načelnikom grada Pečuha Péterom Tasnádiem. U Tasnádiu izaslanstvu bili su veleposlanik Mađarske u Republici Hrvatskoj dr. Péter Györkös, Csaba Ruzsa, ravnatelj menadžment centra EKP-Pečuh 2010, i Ivica Đurok, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave. Ministar Biškupić zahvalio je na pomoći koju mađarska strana pruža hrvatskoj manjinskoj zajednici i izrazio zadovoljstvo za buduću suradnju u okviru projekta „Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010”, te naglasio važnost suradnje nacionalnih manjina u okviru toga projekta. Ministar je istaknuo i važnost koju Mađarska strana pruža u obnovi Hrvatskog kazališta u Pečuhu. Gradonačelnik Tasnádi rekao je da već dugo postoji suradnja s hrvatskim gradovima, a za primjer je naveo Osijek, Samobor i Pulu. Istaknuo je da će osnova buduće suradnje biti Hrvatska manjinska samouprava u Pečuhu i Hrvatsko-mađarski obrazovni centar Miroslava Krležje. Ministar Biškupić spomenuo je da će Ministarstvo kulture imenovati skupinu stručnjaka iz kulturnih vijeća koja bi pomogla u izboru i sudjelovanju hrvatskih umjetnika u projektu „Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010”.

(Izvor: Ministarstvo kulture RH)

Konferencija o financiranju i manjinskom školstvu u Kaniži

Kaniška Hrvatska manjinska samouprava zajedno s Mješovitim odborom za suradnju Međimurske županije s pomurskim Hrvatima, održala je konferenciju o financiranju manjina i manjinskom školstvu. Na konferenciji održanoj 10. listopada u Hotelu König nazočili su predstavnici manjinskih samouprava, škola i udruga iz triju zemalja, Hrvatske, Slovenije i Mađarske. Predavanja su održali: Marijan Varga, predsjednik Mješovitog odbora, Martin Išpanović, savjetnik u Glavnom odjelu za manjine pri Uredu predsjednika Vlade, Gabor Győrvári, predsjednik Odbora za školstvo HDS-a, i Đanino Kutnjak, predsjednik Hrvatskoga kulturnog društva u Lendavi.

Marija Vargović uime domaćina pozdravila je nazočne i pojasnila je zbog čega su smatrali organizatori važnim konferenciju bitnim manjinskim temama.

Financiranje i školstvo preduvjet je za daljnji razvoj manjina i glede očuvanja nacionalne samosvijesti, stoga su te dvije teme bile istaknute na konferenciji.

Marijan Varga govorio je o financiranju manjina u Hrvatskoj u kojem je krovno tijelo Savjet za nacionalne manjine, a u sklopu Vlade provedbeno je tijelo Ured za nacionalne manjine, koji provodi što Savjet određuje. Uz to postoje još određene potpore koje daju razna ministarstva, npr. Ministarstvo prosvjete, športa i kulture, gdje se opet financiraju određeni projekti. Unatoč tim potporama, sredstva nisu dovoljna jer ima podosta projekata koji su izrazito vrijedni, a ne mogu se provesti zbog nedostatka materijalnih sredstava. G. Varga spomenuo je i načelo recipročnosti između dvije države, no to, kako reče, među susjednim županijama duž granice kadšto teško je ostvariti, kao što je i kod Zalske i Međimurske. Dok u Zali živi oko pet tisuća Hrvata, u Međimurju jedva ima Mađara. Bez obzira na načelo recipročnosti, Međimurskoj su županiji važni pomurski Hrvati, što je dokazala i županija kada je utemeljila Mješoviti odbor za suradnju, čak je i odvojila neka sredstva za to (deset tisuća kuna). Ta suradnja počiva na izradbi vjesnika (biltena), u kojem su evidentirana kulturna događanja, međutim tih događanja sve je manje jer nedostaju potrebni novci.

– *Želimo li ostvariti gostovanja i zajedničke programe, mi za to moramo nabaviti određena materijalna sredstva, kojima općine slabo raspolažu, upravo zbog toga trebamo zajedno proraditi na tome da se nabave neka sredstva i od države. Na tome ćemo morati proraditi.* – kazao je g. Varga, te dodao da će idući sastanak u svezi s tom problematikom biti na hrvatskoj strani, na koji će pozvati predstavnike iz Savjeta i Ureda za nacionalne manjine Republike Hrvatske, jednako tako iz Ministarstva prosvjete i športa, koji je zadužen za međunarodnu školsku suradnju. Na taj će sastanak pozvati i predstavnike hrvatske manjine iz Mađarske i Slovenije da se izjasne o nekim potcijajima.

Martin Išpanović prikazao je način potpomaganja nacionalnih manjina u Mađarskoj, za

Marija Vargović pozdravlja sudionike

čije je financiranje u državnom proračunu odvojena materijalna potpora. Govorio je o raznim fondovima za civilne udruge, državne manjinske samouprave, manjinske ustanove, o intervencijskim fondovima, Javnoj zakladi za nacionalne i etničke manjine (koja s 500 milijuna forinti potpomaže manjine), ministarstvima koji imaju posebne programe za manjine, dodatnome financiranju manjinskih škola (prednost imaju dvojezične škole), financiranju udžbenika, kazališta, medija. Spomenuo je dodatnu normativu kod financiranja manjinskih škola, dok škole s predmetnom nastavom jezika imaju 45.000 forinti po učeniku, dvojezične škole imaju 71.500 forinti.

Đanino Kutnjak govorio je o Hrvatima u Sloveniji iz drugog motrišta, naime u toj državi Hrvati se ne ubrajaju među nacionalne manjine iako se njihove zajednice bore za taj status. U Sloveniji Hrvati se organiziraju preko civilnih društava, ima ih 13, a njih okuplja Savez hrvatskih društava. Hrvatski je jezik uvršten među strane jezike, pa se može izabrati, ali je interes vrlo slab, u tri škole se uči hrvatski jezik u dopunskoj nastavi. Hrvati se brzo odnarođuju, asimiliraju. Hrvatsko kulturno društvo u Lendavi organizira učenje hrvatskoga jezika, za to je novčanu pomoć dala Međimurska županija. U Sloveniji postoji i katedra za hrvatski jezik, međutim vrlo malo ljudi uči taj jezik, nema ih ni 40. Stoga je vrlo potrebna pomoć Hrvatima u

Sloveniji. U roku nekoliko godina broj Hrvata s 52 tisuće opao je na 36 tisuća.

Predsjednik Odbora za školstvo HDS-a Gabor Győrvári nastojao je privući pažnju na to što znači manjinska školska ustanova u očuvanju nacionalnog identiteta, naime u takvoj školi ne radi se samo o učenju hrvatskoga jezika nego i o ujedinjavanju, integriranju u kulturološku dimenziju. Na koji se način može očuvati identitet kada se po europskim nakanama integrira, da manjina ne bude zapostavljena, da se ne isključi iz onih tijekova koji stoje na raspolaganju. Nije u dovoljnoj mjeri naglašena opasnost da se nekim tijekovima upravlja baš putevima financiranja, npr. oko integriranja škola iz kojih procesa kulturna autonomija se izgrađuje, nego baš se primjećuju suprotni tijekovi, manjinske škole su prisiljene priključiti se u udruženja s mađarskim školama. No kako g. Győrvári reče, ne mora to biti u određenom smjeru negativno, može to biti i pozitivan ishod, ali samo onda ako te ujedinjene ustanove, njihovi djelatnici, roditelji sačinjavaju iza toga pozadinu, ako su dovoljno snažni i jaki. Tada će većinski narod bolje upoznati manjine, pa ih bolje prihvatiti, možda će neki biti zainteresirani za manjinsku kulturu.

Niz informacija je prikupljeno tijekom foruma, postavljena su razna pitanja o kojima će se napisati lista, kako bi ih na sljedećem forumu moglo postaviti nadležnima.

beta

Prigodom proštenja u Maloj Pešti

U budimpeštanskom XIX. okrugu, u Maloj Pešti (Kispest), potkraj rujna, povodom Dana Sv. Mihajla, na prostranome Crkvenom trgu održava se tradicionalna narodna proštenjačka svetkovina, koja je ove godine (27. rujna) protekla u duhu „godine renesanse”, odnosno 550. obljetnice krunidbe ugarskoga kralja Matije.

Kao što je poznato, riječ „renesansa” znači obnovu, preporod. Zapravo, začetak toga povijesnog razdoblja usko se veže za sjevernu Italiju, stoga se grad Firence spominje kao žipka renesanse. Među najznačajnije osobnosti toga razdoblja spadaju pjesnici Dante i Petarca, a među kiparima, likovnim umjetnicima, arhitektima i znanstvenicima navode se mnogi, primjerice: Leonardo da Vinci, Michelangelo, Sandro Boticelli, Kopernik i Gutenberg. U Ugarskoj je prvi humanist bio János Vitéz, kasniji odgojitelj kralja Matije. Dakako, među mađarskim humanistima, pjesnicima trebamo navesti i Hrvata Ivana Čezmičkog (Janus Pannonius) i pjesnika Bálinta Balassu.

Na poziv tamošnje hrvatske samouprave, 26. rujna doputovalo je izaslanstvo iz zbraćimljenoga grada Vrbovca. Goste predvođene gradonačelnikom Vladimirom Bregovićem dočekali su predsjednik Đuro Zlatar, dopredsjednica Marija Petrić i zastupnik Đuro Zlatar ml.

Nakon obilaska Radničkoga prosvjetnog doma, Vrbovčani su razgledali u potpunosti obnovljeni prosvjetni kompleks u koji je utrošeno domalo pola milijarde forinti. U XVIII. okrugu, u natkrivenom igralištu suvremene Športske škole odigrana je nogometna utakmica momčadi dvaju načelničkih ureda. Ovom prilikom pobijedili su gosti, 7 : 5. Slijedila je plovidba brodom na Dunavu pri kojoj su se gosti mogli diviti veličanstvenom prizoru osvjetljenoga glavnoga grada. Sutradan su Vrbovčani s profesionalnim vodičem Zlatom Bosanac razgledali znamenitosti grada Budimpešte: Trg junaka, Andrásyev bulevar, Baziliku, Parlament, budimsku tvrđavu i Citadelu.

Istoga dana ustrojen je protokolarni dogovor kojem su sudjelovali gradonačelnik Péter Gajda, dogradonačelnik György Vincze, bilježnik dr. Sándor Istvánfi te predstavnici naše samouprave, Đuro Zlatar, Marija Petrić i Đuro Zlatar ml. Razgovaralo se o budućoj suradnji u sklopu koje bi se osigurao boravak vrbovečkih školaraca na Balatonu, uz upoznavanje Káptalanfüreda, Tihanya, Nagyvázsonya i Vesprima, a učenici iz Male Pešte ljetovali bi u Neredinu na otoku Lošinju, te upoznali ljepote otoka Krka i

Cresa, grada Osora i Sušaka. Naravno, nadalje bi se odvijalo nogometno nadmetanje.

Nakon posjeta Domu manjina, Vrbovčani su pogledali šarolike programe na Crkvenom trgu gdje je glavna atrakcija bilo prijestolje kralja Matije i njegove žene (posuđeni iz Nacionalnog muzeja), na kojima je ovaj put sjedio za ovu prigodu odabrani „kraljevski par”.

Valja spomenuti da je izaslanstvo Male Pešte od 29. do 31. kolovoza boravilo u Vrbovcu na 28. Turističko-kulinarskoj manifestaciji „Kaj su jeli naši stari”, gdje su imali prilike susresti se i s glavnim gostom priredbe, premijerom Republike Hrvatske Ivom Sanaderom. Povodom Dana mađarske kuhinje, 30. kolovoza, glavna kuharica Ilona Gábor i njezini pomagači za hrvatske sladokusce pripremili su u kotlu perkelt od svinjetine s đuvečom, na malopeštanski način. Budući da se oveći kotao za veoma kratko vrijeme posve ispraznio, pretpostavlja se da je mađarski kulinarski specijalitet imao neočekivan uspjeh.

Pokrovitelj trodnevne veselice bila je Vlada Republike Hrvatske, a supokrovitelj Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, a glavni organizator Turistička zajednica grada Vrbovca.

Na upit, u kakvoj mjeri Hrvatsku manjinsku samoupravu podupire većinska samouprava, predsjednik Đuro Zlatar reče: Svake godine iz svoga proračuna odgovarajućom svotom smo podržavani, tomu se pribrojava i državna potpora, istina, od ove godine u manjoj mjeri. Osim toga postoje i natječajne mogućnosti što, dakako, pokušavam iskoristiti. Naše materijalne mogućnosti prioritarno ulažemo u postojeću suradnju s našim hrvatskim partnerom iz Vrbovca, odnosno u vidu ljetne razmjene učenika, na predstavljanje i promicanje naše bogate hrvatske kulturne i folklorne baštine u okviru priređivanja hrvatskih večeri, odnosno zajedničkog predstavljanja svih sedam manjinskih zajednica. Treba naglasiti da mjesna, većinska samouprava poklanja posebnu pozornost samoupravama koje gaje prijateljske odnose s matičnim zemljama, a to su hrvatska, srpska i bugarska (Grci, Rumunji, Poljaci i Romi tih veza nemaju). Naša je samouprava jedina od postojećih 18 naših glavnogradskih samouprava koja ulaže napore i u pokretanje učenja hrvatskoga jezika, u okružnoj Osnovnoj školi „Bólyai”, kamo rado očekujemo i nove polaznike.

Prijaviti se može telefonski na 06/20/97-07-947 ili e-mailom: zlatar@reemail.hu.

Marko Dekić

Gradišćanski kulturni festival u Sambotelu

Spominjanje Ivana Mažuranića

Hrvatsko kulturno i vjersko društvo u Sambotelu jur peti put je u glavnom varošu Željezne županije održalo Gradišćanskohrvatski kulturni festival. U okviru te manifestacije se svenek svetačno spominje i hrvatski ban ter pjesnik Ivan Mažuranić, gdo je jedno ljeto dugo studirao u Sambotelu (1834/35), a spomenuto društvo, pod peljanjem Vincija Hergovića, mu je pred trimi ljeti otkrilo na zgradi ter mjestu njegovoga studiranja spomen-ploču. Na Ulici Jánosa Szilya okupio se velik broj ljudi 11. oktobra, subotu, da jačkom i pjesmom ter kratkim spomin-govorom Vincija Hergovića oda-ju čast dotičnomu velikanu, kojega sambotelški Hrvati nijedno ljeto ne zabu. Za polaganjem vijenca kod spomen-ploče, pozvani šereg se je odšetao do Kisfaludyeve ulice, kade je u 17 uri započet kulturni program. Iako već grup nije se moglo odazvati zavolj bolesti članov, ovom prilikom su nastupali pjevači zbora „Danica” iz Bika, jačkari iz Čeprega, jubilarni korus „Peruške Marije” iz Hrvatskoga Židana ter domaćini, „Sv. Cecilija” iz Sambotela.

-Tiho-

Foto: Žuža Haklić-Henrik

Ivan Česmički

(1434–1472)

PEČUH – Ponovni ukop posmrtnih ostataka bivšega pečuskog biskupa Janusa Pannoniusa Česmičkoga, velikana naših krajeva, humanista, latinskog pjesnika i slavonskoga bana, upriličen je 21. listopada u pečuskoj katedrali. U ime nazočnih biskupa iz Hrvatske mons. Antuna Škvorčevića, mons. Josipa Mrzljaka, mons. Đure Hranića te generalnog tajnika HBK mons. Vjekoslava Huzjaka, nazočne na svečanom činu pozdravio je predsjednik Hrvatske biskupske konferencije đakovačko-osječki nadbiskup Marin Srakić. "Ove godine naše dvije biskupije, Pečuška i Đakovačka, izradile su zajednički projekt pod naslovom Naša europska baština. Riječ je o monografiji i DVD-u u kojima je europskoj javnosti predstavljeno po tridesetak objekata kulturne baštine s područja naših dviju biskupija. I taj je projekt dokaz kako nas kulturna baština povezuje ne poznajući granice. Osim što nas povezuje zajednička kulturna baština, povezuju nas ljudi i njihova djela koja također prelaze granice nacija i država. Među njih spada velikan srednjega vijeka, kojim se ponosi Pečuška biskupija i Hrvatska (Slavonija), čijim se imenom diči prastaro pečusko sveučilište, osnovano davne 1367. godine, a to je Janus Pannonius Česmički", istaknuo je nadbiskup Srakić. Podsjetio je da je Česmički veoma mlad poslan na studij humanističkih i pravnih znanosti u Italiju gdje je brzo stekao ugled kao pjesnik i literat. Postao je pečuskim biskupom, a poslije je uz Ivana Thuza imenovan banom Slavonije, no nakratko (1469–1470). Umro je u Hrvatskoj, na Medvedgradu, a pokopan u pavlinskoj crkvi u Remetama kraj Zagreba, godine 1472. Ubrzo su prema kraljevom naredbi njegovi zemni ostaci preneseni u Pečuh. „Diče se njime i Hrvatska i Ugarska, a i šire, jer njegovo životno djelo ne pozna granica. Smatram da bi se i na njegov grob mogle staviti riječi s groba Isaaka Newtona napisane u Westminsterskoj opatiji: Čestitajte si, smrtnici, što je postojao ovaj slavni ures roda ljudskoga. Čestitamo na inicijativi, zahvaljujemo na pozivu i radujemo se što ovim svečanim činom naša generacija daje dužnu počast velikanu naših krajeva i naših naroda", zaključio je nadbiskup Srakić.

(IKA)

Hrvatski humanist i pjesnik Ivan Česmički (rođen kao Johanni de Chesmicze) ili latinizirano Janus Pannonius, rođen je 29. kolovoza 1434. godine u braku Petra i Barbare. Zna se da je Ivan Česmički imao još dva brata i barem jednu sestru. Nakon očeve smrti o djeci se skrbi njihov ujak Ivan Vitez od Sredne. Majka će doživjeti 60 godina i umrijeti će 10. prosinca 1463. godine.

Do danas nije utvrđeno točno mjesto rođenja Ivana Česmičkoga. Prvotno se držalo da je rođen u mjestu Česmica u okolici Čazme. Međutim sve više prevladava mišljenje da se rodio ili u selu Kešinci kod Đakova ili pak u selu Kestinci (selo više ne postoji) u okolici Aljmaša kod Osijeka. Uporište za ovu posljednju pretpostavku nalazi se u njegovim stihovima gdje tvrdi kako se njegovo mjesto rođenja nalazi u blizinu ušća Drave u Dunav. Pošto je ujak preuzeo skrb o Ivanu (imao je tek 13 godina), šalje ga na školovanje u Italiju gdje će provesti idućih 11 godina. Sedam je godina proveo u Ferrari kod učitelja Guarina Guarinia gdje je vrlo dobro naučio latinski i grčki jezik. Potom je četiri godine studirao u Padovi i postao doktorom kanonskoga prava.

Po svršetku školovanja vraća se u domovinu te, s nenavršenih 26 godina života, postaje pečuskim biskupom (1459), a 1458. godine kralj Matija Korvin poziva ga na svoj dvor u Budim gdje će ostati do 1490. Stječe veliko kraljevo povjerenje i dobiva mnoge važne zadaće. Godine 1465. kralj ga šalje u Rim kao vođu izaslanstva koje dolazi pozdraviti novoizabranog papu Pavla II. (1465). Kraljevsko izaslanstvo poklonilo se papi i ujedno zatražilo pomoć u borbama s Turcima. Posjet Rimu iskorištava da obnovi stara prijateljstva i pozove talijanske znanstvenike da u ondašnjoj Mađarskoj osnuju sveučilište, i time udara temelje pečuskome sveučilištu. Česmički sudjeluje i u Korvinovu ratnom pohodu na Bosnu, a nešto poslije i u pohodu protiv češkoga kralja Podebrada (1468). Godinu dana nakon toga postaje, zajedno s Ivanom Thuzom, slavonskim banom. Međutim već iduće godine obojica su smijenjeni.

Potom se pridružuje skupini hrvatskih i mađarski plemića koji kuju urotu protiv sve veće kraljeve želje za neograničenom vlašću te dižu oružanu pobunu (1471), i nude prijestolje princu Kazimiru Jageloviću, sinu poljskoga kralja. Urota propada te urotnici moraju bježati. Ivan Česmički 15. ožujka napušta Pečuh i kreće put Italije. Privremeno utočište pronalazi kod zagrebačkog biskupa Osvalda Thuza na Medvedgradu. Tu i umire

27. ožujka 1472. godine. Prvotno je pokopan u crkvi pavlinskog samostana u Remetama. Godinu dana poslije tijelo Ivana Česmičkoga u tajnosti je preneseno u Pečuh i skriveno. Osam godina poslije u Pečuh dolazi Matija Korvin i saznaje za skriveno tijelo Ivana Česmičkoga te naređuje da se tijelo pokopa na zasluženo mjesto.

Godine 1991. pri arheološkim radovima u pečuskoj prvostolnici kopajući jarak širok tri metra, znanstvenici pronalaze grobove. U grobu koji se nalazio ispod gornjeg oltara (gdje se obično pokapaju biskupi) znanstvenici nalaze kostur čovjeka u dobi između 30 i 40 godina. Kostur je ležao u katranom premazanoj škrinji s prekrivenim rukama. Pokraj desne noge kostura pronađena je papinska bula iz 1446. godine, a s obzirom da je Ivan Česmički tada boravio u Rimu, pretpostavilo se kako je riječ upravo o njegovim ostacima. To su potvrdile i antropološke analize, pa je 21. listopada 2008. u Pečuhu upriličen njegov ponovni ukop u grobnicu pečuske katedrale.

Pannoniusov književni rad na latinskom obuhvaća dulje pjesme u heksametru, elegije u elegijskom distihu, više od 400 epigrama u raznovrsnim metrima rimske književnosti, prozne prijevode s grčkog, govore i pisma. U epigramima piše o ljubavi, prijateljima i svojim prepirkama s njima, raspravlja o književnim pitanjima, ali i o aktualnim društvenim prilikama. Elegije su mu sjetne i obavijene melankolijom i premda su pune mitoloških i drugih aluzija na antičku povijest, ipak odaju pjesnikovu osjetljivu lirsku narav. Česmički se u svome pjesništvu otkriva kao tipični humanistički poeta doctus (učeni pjesnik), čije pjesme odišu dubinskim znanjem o antičkoj kulturi, ali istodobno i kao pjesnik lirske intime i kao pjesnik koji uzbudljivo reagira na događaje iz stvarnosti, osobito na navale Osmanlija na Balkan. Pjesme koje je po narudžbi napisao kao dvorski pjesnik, daleko zaostaju za onima u kojima daje izvorno književno stvaralaštvo. Njegove je pjesme pronašao Stjepan Brodarić.

Prevodio je s grčkog na latinski dijelove Homerove Ilijade te Demostenova, Plutarhova i Plotinova djela. S književnog stajališta zanimljiva su i njegova pisma upućivana prijateljima u Dubrovnik i Trst. Danas je on najveći pjesnik ranoga hrvatskog humanizma te nezaobilazna ličnost međunarodnih antologija novolatinskoga pjesništva. Pečuško sveučilište danas nosi njegovo ime, te jedna pečuska gimnazija, a 1972. godine u Pečuhu mu je podignut i kip.

uredništvo

Najlipša Hrvatica Ugarske potiče iz Gradišća

Studentica Mirjana Grubić se želji baviti turizmom

Gdo pozna Mirjanu Grubić, za toga je i razumljivo zašto i kako je plavooka Koljnofka, s crnim vlasi, savršenom figurom i širokim smihom s bijelim zubima od djundje, „srušila s nogu“ člana žirija 20. septembra u gradu Selurincu, na prvom naticanju najlipše Hrvatice u Ugarskoj. Med naticateljicama iz raznih regijov, ona je dospila na vrh i dostala uglednu titulu najlipše hrvatske misice, o koj su skoro isti dan prenosili visti i svi lokalni mediji. Mirjana Grubić je jur kot i mala divičica bila zvanaredno lipa, nepozabljiva. Točno ju pametim s jedne slike ka je napravljena s undanskimi folklorashi, čiji je voditelj nje ujac, kako je stala u prigorskoj narodnoj nošnji pod parapлом, ili kako je malo zrelija, pred petimi ljeti nastupala na četarskom GRAJAM-u sa Severininom pjesmom. Tako moremo reći, za nju pozornica nije bila nigdar stranjska, svenek ju je sprohadjao uspjeh i

priznanje i zbog nje lipote. A ovu, od Boga danu, stvarnost, znamda će se s manom mnogi slagati, pojerbala je od svoje mame, Undanke.

Osamnaestljetosnja lipotica se je narodila u hrvatskoj obitelji, poslije brata Milana, u Šopronu, u horoskopskom znaku bik, a po tom se zna da rado ima lipe stvari ne samo na sebi nek i u cijeloj svojoj okolici. Po nje riči, sve do odlaska u čuvarnicu, govorila je domaći hrvatski dijalekat, a nek kasnije se je naučila pominati po ugarski. U osnovnoj školi u Koljnofu kratko je tancala u folklornoj grupi, a isto tako je kušala i muziciranje na tamburi, ali ju je bolje zanimao moderni ples. Gimnaziju je pohađjala u Šopronu, ljetos je maturirala, a posebno joj je bio drag engleski jezik. I zato se je odlučila da se javi na dalje školovanje u Budimpeštu, a trenutačno je studentica turizma i ugostiteljstva na Visokoj školi „János Kodolányi“.

Pokidob je za ovu struku neophodno i važno znanje sve već jezikov, Mirjana se je jur predala za intenzivniju učnju hrvatskoga jezika. Iz engleskoga i nimškoga jur ima sridnji jezični ispit, a sad joj je cilj takov ispit položiti i iz hrvatskoga jezika. Jako odlučno je rekla da se voli baviti s ljudi ter s organiziranjem različitih programov, i zato je i odibrala peštansku školu iako je malo dalje od domaćega kraja.

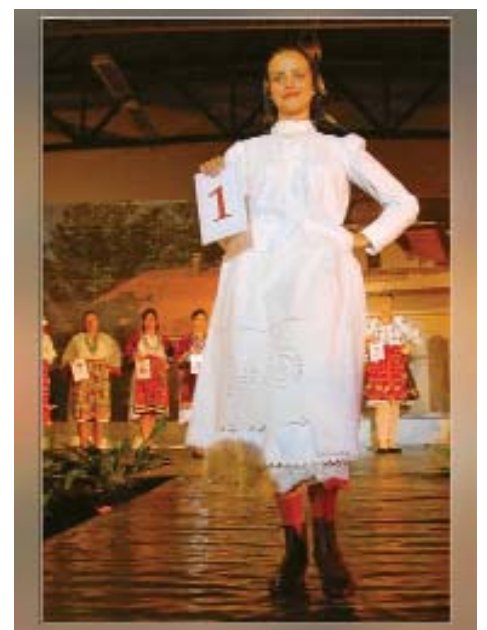
Kad sam ju pitala za naticanje najlipše Hrvatice, skromno je odgovorila da se je javila isključivo zato jer nigdar još nije bila na sličnoj smotri i htila je znati kako će se moći snalaziti. „Teško mi je bilo kad sam vidila da je čuda lipih divičic, i nikako nisam mislila da morem dobiti prvo mjesto.“ No ovo je bilo samo nje mišljenje; ki su morali cijeniti vrid-

nosti, gledali su s drugimi oči. Naticateljice su se morale predstaviti u narodnoj nošnji, u gala rublju ter morale su se pokazati i u toj prateži u koj se čutu najbolje po svaki dan.

Gradišćanskoj misici ovo zadnje se je najbolje dopadalo jer rado nosi traperice i kožnu jaknu, kako je rekla. Medjutim dobro se je čutila i u narodnoj nošnji „Veselih Gradišćancev“, „ali dugo ju nisam nosila, pak mi je i ovo bilo novo“ – je naglasila koljnofska lipotica. Noćno rublje u črnobijeloj kompoziciji, u kom je i prikzela dare za prvo mjesto, je djelo koljnofske modne dizajnerice Barbare Horváth. – *Trenutačno mi je najvažnije da zgotovim visoku školu i da si najdem dobro djelo, kade se dobro čutim i znam to raditi što i volim. Pravoda čuvam u svoji misli, ako budem imala mogućnost, rado bi prošla djelati u Hrvatsku, na Jadransko morje – su bile to riči Mirjane Grubić u pogledu na budućnost.*

Nad nami stoji da se iz čistoga srca navijamo prvoj najlipšoj hrvatskoj dami na ovom tlu da joj se želje ispunu jer gdo ju vidi, sigurno se ne more suprotstaviti nje lipoti, a kasnije, vjerujem, ni nje stručnomu znanju. A prirodna ljubeznost, gostoljubivost i nje vjekovječno dobro raspoloženje će biti i zato garancija da u Hrvatskoj će još već ljudi čuti, ima nas još Gradišćanskih Hrvatov u zapadnoj Ugarskoj.

-Timea Horvat-

Tradicija tambure u Baji i okolici

Tambura spaja narode na ovim prostorima

U organizaciji Muzeja Istvána Türra, u petak, 17. listopada, u 16 sati u Baji je upriličeno svečano otvorenje izložbe pod naslovom *Tradicija tambure u Baji i okolici*, na kojoj se okupio velik broj posjetitelja, ljubitelja i poštovatelja tambure. Među njima je bilo više tamburaša i graditelja tambure, iz poznatih tamburaških obitelji iz Baje i okolice, koji su zaslužni što je ostvarena ovako uspješna i bogata izložba.

Okupljene je pozdravila ravnateljica bajskog muzeja Zsuzsa Merk naglašujući kako je izloženo ukupno 33 predmeta, tambura i fotografija iz prošlosti, koji su sakupljeni od nekadašnjih tamburaša i njihovih potomaka.

Tambura je glazbalo podrijetlom iz Perzije, gdje je bila poznata kao tambur, a posredovanjem Turaka došla je na prostor Balkana. Njihovim, ali i posredovanjem južnoslavenskih naroda, stigla je i do nas, Mađara – reče uz ostalo Aurél Szakál, povjesničar, etnograf i muzeolog iz Halaša (Kiskunhalas) otvarajući bajsku izložbu. Kako je još dodao, danas je u Mađarskoj nalazimo uglavnom na području naseljenom južnoslavenskim živiljem, ali i šire. Tambure su prošle znatan razvoj, od početnog oblika tikve do današnjega, koji sliči gitari. Od najmanjih do najvećih razlikujemo primtamburu, basprim, begu i kontru. Nekada solo glazbalo uz koje se pjevalo, a od 19. stoljeća njim se svira u orkestru. Vjerujemo da će se očuvati te da će se još dugo svirati na njoj, jer tambura ima budućnost, a o tome najviše nam govori upravo ova izložba – dodao je Aurél Szakál.

Priredivač izložbe, etnograf i muzeolog

Kelemen Kothencz ukratko je govorio o tome kako je ostvarena ova izložba. Kako reče, zamisao je pokrenula spoznaja kako bajski muzej ima samo dvije tambure premda ovaj kraj ima veliku tamburašku tradiciju. Tako je došao do Jánosa Horvátha koji je dao 12 glazbala za izložbu, i više potomaka Istvána Pecza, nekadašnjega člana bajskog tamburaškog orkestra, te Imrea Taksza, čiji je otac bio gostioničar. Nastojao je saznati više o tamburi kao glazbalu. Spomenuo je još Mátyása Bálinta, čiji je otac također bio član nekadašnjega bajskog orkestra, i Antala Scheiba čiji je djed bio poznati graditelj tambure. Nekoliko glazbala posuđeno je iz Boršota (Bácsborsod), Bikića (Bácsbokod), Monoštorlije (Bátmonostor) i Gare. Kako je zaključio, tambura se ne vezuje samo za jednu narodnost, za jednu etničku skupinu u Bačkoj, nego se tijekom vremena proširila među ovdašnjim žiteljima, a tako se razvijao i repertoar prema potrebama ovdašnjih ljudi. – Tambura u Bačkoj spaja razne narodnosti, stoga u tome duhu čuvajmo dalje prošlost ovoga narodnoga trzalačkoga glazbala, i prenesimo ga u budućnost – reče na kraju „krivac” za nastanak ove izložbe.

Svečanost otvorenja svojim sudjelovanjem uljepšao je tamburaški sastav iz Monoštorlije (Bátmonostor) koji je izveo nekoliko poznatih tamburaških melodija.

Dodajmo kako je tambura, koju su Turci donijeli u XIV. i XV. stoljeću, tradicionalni hrvatski instrument, koji je iz Bosne upravo selidbom Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) prenesen u Slavoniju i Bačku, pa je ona u XVIII. i XIX. stoljeću postala izrazitim narodnim

slavonskim i vojvodanskim glazbalom, što je ostala do danas. Privremena izložba koja je postavljena u prostorijama muzeja na prvom katu, može se posjetiti od srijede do subote svakim danom od 10 do 16 sati.

S. B.

Trenutak za pjesmu

Robert Palković

BUDI DOBAR

Prošlo je jur mnogo ljet,
Dojt će i na tebe red.
Tako bud' i ti pripravan
Denas, zutra, svaki dan.

Niš si nećeš sobom zet,
Kad pak dojde na te red.
Ako znam si bio bogat,
Umrit ćeš i ti morat.

Zato budi svaki dan,
Dobar, vridan, uredan.
Onda najt ćeš mir u sebi
Na 'vom svitu, i u nebi.

Novosadski uspjeh – bisernica ponovno u Pečuhu

Nakon godinu dana, pečuški Orkestar „Vizin” opet se našao u Novom Sadu na VIII. Međunarodnom festivalu tamburaških orkestara „Bisernica Janike Balaža”. Festival i njegovi popratni sadržaji održali su se 9. i 11/12. listopada.

U četvrtak (9-og) otvorena je izložba posvećena Janiki Balažu u Studiju „M”-Radio Novog Sada, i to od Janikinih glazbala, nota, odjeće, pribora za pecanje i drugih. Izložbu je postavio Muzej grada Novog Sada u povodu 20. obljetnice smrti najpoznatije ličnosti među tamburašima u drugoj polovici XX. stoljeća.

Ipak, pravo festivalsko raspoloženje počelo je tek u subotu kada su od ranoga prijepodneva pristizali orkestri iz raznih mjesta i zemalja: Beograda, Novog Sada, iz Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te iz Mađarske (Pečuh). Sastanak je bio u „Bircausu Džo”, koji je svojevrsno sastajalište svih tamburaša u gradu, kod gospodina Nikole Novakovića, glavnog i neumornog organizatora cijelog festivala. Naravno, prva večer još nije bila natjecateljskog karaktera, ali su se svi orkestri predstavili svirkom radi upoznavanja i druženja.

Drugi dan, u nedjelju, svi su sudionici posjetili Sremske Karlovce, petrovaradinsku tvrđavu, te su položili cvijeće kod kipa Janike Balaža, a nakon toga se sreli s gradonačelnikom Novog Sada. Budući da je natjecanje bilo te večeri, popodne su svi orkestri uvježbavali svoje programe i pokušali popraviti i zadnje greškice. U festivalskom programu, u Studiju „M”, natjecalo se osam jako dobrih orkestara. Može se reći da je ovogodišnja konkurencija orkestara bila jača nego lani. Petočlano prosudbeno povjerenstvo nije imalo nimalo lagan zadatak. Nakon umalo dvosatnoga programa, dok je prosudbeno povjerenstvo zasjedalo, u revijalnom programu, nastupila je folk-grupa „Kontrebija” iz Španjolske. Oni su sa svojim veselim, živahnim pjesmama izazvali pravo oduševljenje kod gledatelja. Kako je vrijeme prolazilo, polako su proglašeni i rezultati, i to u kategoriji orkestara i primaša. U kategoriji orkestara prvi je postao Orkestar „Vasa Jova-

novi” iz Novog Sada, drugi „Varaždinski tamburaški orkestar”, a treći orkestar „Panonija” iz Osijeka. U kategoriji primaša prvo je mjesto i bisernicu ponovno osvojio Zoltán Vízvári iz Pečuha, drugo Ivan Ličanin iz Osijeka, a treće Stefan Fuks iz Beograda. Posebno su pohvaljeni varaždinski bas-primaš i vokalni solist iz Tuzle.

Treba spomenuti da je Orkestar „Vizin” izveo: Romansu, čardašku varijaciju, Montiev čardaš i podravske melodije, te da je uspjeh primaša ujedno i uspjeh cijelog orkestra.

Na kraju su svi orkestri zajedno odsvirali pjesmu „Osam tamburaša s Petrovaradina” uz pjevanje svih gledatelja, i na taj način se oprostili do sljedećeg susreta nagodinu.

Vesna Velin

Sedmi „Dani Balinta Vujkova”

Dani hrvatske knjige i riječi, pod nazivom «Dani Balinta Vujkova», održani su od 22. do 25. listopada u Subotici. U okviru ovogodišnjih Dana upriličen je i Prvi mini sajam hrvatskih izdavača, na kojem su se mogle kupiti i pogledati izložene knjige. Dana 23. listopada održana je manifestacija pod nazivom «Narodna književnost u školi», na kojoj su nastupila djeca u Hrvatskom kulturnom centru «Bunjevačko kolo». U programu su sudjelovati učenici Osnovne škole «Matija Gubec» iz Tavankuta, s predstavom «Razlinkavi zec», u režiji učiteljice Marice Skenderović. Prije predstave upriličeno je predstavljanje knjige «Mali diplomat», igrokaza za djecu, te CD-a radio-dramske serije «Na vrbi svirala». Istoga dana, s početkom u 19 sati u Gradskoj knjižnici predstavljena je knjiga Balinta Vujkova «Šaljive narodne pripovijetke». U subotičkoj Gradskoj knjižnici 24. listopada održan je stručni skup, na temu lirike Hrvata u Podunavlju, te skupljački rad Balinta Vujkova. Navečer je u Gradskoj knjižnici priređen koncert klape «Adrion» iz Makarske. Ove je godine dodijeljena novoustanovljena nagrada za životno djelo na području književnosti, koja je uručena Lazaru Merkoviću.

Natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Đuretin”

BUDIMPEŠTA – Sljedeće godine Republika Hrvatska bit će domaćin svjetskoga prvenstva u rukometu na kojem će sudjelovati i rukometna reprezentacija Republike Mađarske. Istodobno Hrvatska je jedna od najbiračnijih i najtraženijih turističkih odredišta od strane mađarskih građana, a nastupajuće svjetsko prvenstvo u rukometu Hrvatsku će učiniti još privlačnijom. U tom svjetlu, ali i u svjetlu promicanja svih hrvatskih turističkih vrijednosti i ponude, Hrvatska turistička zajednica, njezino predstavništvo u Budimpešti 3. studenoga priređuje „Večer hrvatskog turizma i rukometa” kojem će nazočiti hrvatski ministar turizma Damir Bajš i ravnatelj Hrvatske turističke zajednice Niko Bulić te predsjednik rukometnog saveza Republike Hrvatske Sandi Šola, reče za Hrvatski glasnik Marin Skenderović, ravnatelj Hrvatske turističke zajednice u Budimpešti.

BUDIMPEŠTA – U nedjelju, 30. studenoga, u 19 sati Hrvatsko narodno kazalište iz Zagreba gostovat će u budimpeštanskom kazalištu Vígszínház u Budimpešti (1136 Budapest, Szent István krt. 14) s predstavom „Park“, prema drami Botha Straussa, u režiji Jánosa Szikore. Predstava će se izvesti na hrvatskom jeziku, s mađarskim titlovima. Preporučuje se odrasloj publici. Ulaznice se mogu nabaviti na blagajni Vígszínháza (tel.: 329-39-20) po uobičajenim cijenama. Rezervacija preko interneta: <http://www.jegymester>.

BIZONJA – Povodom 200. obljetnice rođenja Mate Drobilića, Bizonjsko hrvatsko društvo poziva na literarni večer 4. novembra, utorak, od 18 uri u mjesni dom kulture. Mate Drobilić je rođen u Bizonji, a kot županijski gruntovničar se je zaposlio u Starom Gradu, kade je prevodio, tiskao i sam priredjivao, prodavao svoje knjige na sajmi, ke su prvenstveno služile za zabavu i odgoj štiteljev. Ovput o dotičnom gradišćanskom velikanu, o rodnom mu selu govorit će akademik i književnik dr. Nikola Benčić.

PRISKA, SAMBOTEL, PETROVO SELO – Prošloga vikenda u južnom Gradišću je imalo turneju Hrvatsko kazalište iz Pečuha. Dramu Emigranti, iz pera Lawomira Mrožeka, u režiji Želimira Oreškovića, u prijevodu Mirjane i Mladena Martića ter u izvedbi Slavena Vidakovića ter Stipana Đurića, su mogli viditi gledatelji najprije, 24. oktobra, petak, u Priskici, drugi dan u Sambotelu, a nedilju od 15 uri u Petrovom Selu.

U sklopu Tjedna hrvatskoga jezika priređenog u martinačkoj osnovnoj školi od 6. do 10. listopada, održano je i Županijsko natjecanje u kazivanju stihova „Josip Gujaš Đuretin” koje već više od jednoga desetljeća ustrojava martinačka škola. Natjecanju su se odazvali učenici i nastavnici iz tri baranjske škole gdje se hrvatski jezik predaje kao predmet: iz Salante, Harkanja i Starina, te iz dvije dvojezične škole: domaćini Martinčani i natjecatelji iz pečuške hrvatske škole Miroslava Krlježe. Tridesetak učenika sa svojim nastavnicama došlo je u Martince na jednodnevno druženje oko hrvatske pjesničke riječi koje ukratko mogu sažeti kao doživljaj koji je obogatio sve sudionike druženja. Davno sam bila na mjestu gdje su se tako pripremljeno kazivali, bolje rečeno, interpretirali stihovi hrvatskih pjesnika.

Nazočne je pozdravila ravnateljica škole *Ruža Hideg*, a potom se nastavnica *Ljubica Kolar Vuković* obratila djeci i ocjeniteljskom sudu, u sastavu: predsjednik *Gabor Győrvári*, *Đuso Dudaš*, *Đurđa Sigečan* i *Tomo Fűri*, upoznavši ih s pravilima natjecanja. Posebno su se natjecale škole s predmetnom nastavom, a posebno dvojezične škole. Djeca su bila podijeljena u četiri kategorije po dobi, te su za zadatak imala kazivati izabranu pjesmu hrvatskih pjesnika iz Mađarske te potom po izboru jednu pjesmu iz opusa cjelokupne hrvatske književnosti.

Ocjeniteljski sud nije imao nimalo lagan zadatak. I dok su oni vijećali, sudionici natjecanja i sva djeca martinačke škole mogli

su uživati u kulturnom programu domaćina što ga je s djecom pripremila nastavnica *Marta Ronta Horváth*. Pjesma, ples, i moderan i narodni, te karaoke pjevanje modernih pjesama za djecu koje se pjevaju u matičnoj domovini, oduševili su sve nazočne. Male pjevačice *Dalma Kraner*, *Marijana Fenjveši*, mali plesači u narodnim nošnjama odista su pobrali buran pljesak. Natjecanje je počastila nazočnošću i dodjelom prigodnih poklona, knjiga i bombona, i treća konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu *Katja Bakija*. Pošto je ocjeniteljski sud donio odluke, prišlo se proglašenju rezultata i uručanju spomenica i nagrada. „Svi ste vi pobjednici današnjega dana”, kazao je predsjednik ocjeniteljskog suda *Gabor Győrvári* dodavši kako smo danas čuli dobro pripremljene učenike koji jako lijepo naglašavaju i izgovaraju riječi, kako smo danas recitirali i interpretirali stihove kao pravi glumci, što daje nadu kako će sljedeći korak biti želja da se ogleđamo i u pisanju stihova. Posebno je pohvalio i nastavnike koji su pripremili djecu.

Kategorija škola s predmetnom nastavom

1–2 razred: 1. *Kristina Fekete*, Harkanj; 2. *Roland Tot*, Starin;

3–4. razred: 1. *Siniša Kovačević*, Salanta; 2. *Tibor Bošnjak*, Starin; 3. *Enikő Bognár*, Starin;

5–6. razred: 1. *László Gáspár*, Harkanj; 2. *János Gáspár*, Harkanj; 3. *Krisztina Juhász*, Harkanj; 4. *Boglarka Horvat*, Salanta;

7–8. razred: 1. *Marijana Pančić*, Harkanj; 2. *Lilla Szendrői*, Salanta; 3. *Renata Pančić*, Harkanj; 4. *Ivett Bačmai*, Starin.

Kategorija dvojezičnih škola

1–2. razred: 1. *Katarina Horvat*, Martinci; 2. *Regina Varnai*, Martinci; 3. *Darina Deak*, Pečuh; 4. *Ivana Božanović*, Pečuh;

3–4. razred: 1. *Laura Bleier*, Pečuh; 2. *Réka Keszthelyi*, Martinci; 3. *Inez Ronta*, Martinci; *Marko Mandić*, Pečuh; 5. *Abel Perjaš*, Starin;

5–6. razred: 1. *Dalma Kraner*, Martinci i *Danijel Blažetin*, Pečuh; 2. *Dalma Kövesfalvi*, Martinci; 3. *Sandra Sindelić*, Pečuh;

7–8. razred: 1. *Zsolt Cserdi*, Martinci; 2. *Barbara Fenyósi*, Martinci i *Marko Jerant*, Pečuh.

Tjedan hrvatskoga jezika u martinačkoj školi

Tjedan hrvatskoga jezika, održan od 6. do 10. listopada u martinačkoj školi, obilovao je bogatim sadržajima. Natjecanjem u lijepom izgovoru za učenike nižih razreda, natjecanjem u lijepom izgovoru za učenike viših razreda, natjecanjima u pravopisu po svim razredima. Otvorena je prigodna izložba i izabrane „najljepše bilježnice“. Nije izostalo ni druženje sa zbratimljenom školom „Slavko Kolar“ iz Hercegovca. Družili su se oko hrvatskih i športskih sadržaja učenici četiriju škola, martinačke, hercegovačke, fočke i mameličke (ustanova iz Almamelléka). Nogomet, rukomet, ekipna natjecanja obogatila su dosadašnju uspješnu suradnju, kazuje nam ravnateljica martinačke škole Ruža Hideg. U mjesnom domu kulture za djecu i mještane pučko kazalište iz Hercegovca izvelo je dvije kazališne igre. Poslije toga do kasnih večernjih sati trajao je disko te druženje djece te nastavnika.

Programi su ostvareni potporom martinačke Hrvatske samouprave, mjesnih samouprava sela Martinaca i Križevaca, Hrvatske državne samouprave te Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine. *bpb*

KALAČA – Hrvatska zajednica u Kalači odsada će redovito svake četvrtne nedjelje u mjesecu imati misu na hrvatskom jeziku. Kako nas je obavijestio predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave grada Kalače Bariša Dudaš, u nedjelju, 26. listopada, u 17 sati održana je hrvatska misa u župnoj crkvi Svetog Josipa. Misu je služio mons. Andrija Kopilović, prorektor Hrvatskog odjela Teološko-katehetskog instituta u Subotici, koji će ubuduće mjesečno jedanput služiti misno slavlje na hrvatskom jeziku u Kalači.

BAJA – Bačko-kiškunska županijska samouprava organizira redovito stručno usavršavanje za voditelje, predsjednike i dopredsjednike hrvatskih, njemačkih, slovačkih i srpskih manjinskih samouprava, koje će se upriličiti u srijedu, 5. studenoga, ove godine u 9.30 u županijskom Domu narodnosti u Baji. Prema planiranom programu, okupljene će pozdraviti dr. Zoltán Bagó, dopredsjednik Županijske skupštine, a uz ostalo bit će riječi o radu manjinskih zastupničkih vijeća, o gospodarenju manjinskih samouprava, s posebnim naglaskom na donošenje proračuna, i o raznim zakonskim rokovima, te o mogućnostima dodatne državne potpore za obavljanje javnih zadaća i roku predaje molbe do 1. prosinca ove godine. Predavanje pod naslovom Manjine u procesu donošenja pravnih propisa (društveno-sociološka pozadina) održat će sociolog dr. Ivica Đurok, s Odsjeka za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. O aktualnim manjinsko-političkim pitanjima forum će voditi Joso Šibalin i Ferenc Schön, predsjednici hrvatske i njemačke županijske manjinske samouprave.

PEČUH – U Domu umjetnosti i književnosti 29. listopada otvorena je izložba umjetničkih fotografija Davora Šarića o susretima Jadranskoga mora i rijeka, a sve u znaku čuvanja ekološke baštine. Izložbu, koja je dostupna javnosti do 21. studenoga, otvorio je hrvatski književnik Bogdan Mesinger. Svojim fotografijama Šarić pridonosi upoznavanju hrvatskoga i europskoga prostora te upoznavanju zajedničkih neiskorištenih mogućnosti na koje skreće pozornost promatraču. Fotografije pokazuju svakodnevnu sličnost mora i rijeka, ali i njihove različitosti, te mitološku ikonografiju koja se pojavljuje kao dio hrvatske baštine.

U Zagrebu

ŠELJIN – U organizaciji Hrvatske samouprave grada Šeljina, četrdesetak izletnika 18. listopada posjetilo je glavni grad Republike Hrvatske Zagreb gdje su se uza stručno vodstvo vodiča upoznali s kulturno-povijesnim znamenitostima hrvatske metropole.

PEČUH – U galeriji Csopor(t) Horde u pečuškom Hrvatskom kazalištu 17. listopada otvorena je zanimljiva izložba Likovne kolonije „Breške” koja se održava u Breškama nedaleko od grada Tuzle od 2000. godine. Pečuška je izložba izbor radova od 2000. do 2008. godine, a dostupna je javnosti svakoga radnog dana od 9 do 16 sati, i to do 12. studenoga.

ZAGREB – U organizaciji Mađarsko-hrvatske gospodarske komore, u zagrebačkom Hotelu Westin 28. listopada održan je stručni forum o aktualnim pitanjima u hrvatskom gospodarstvu. Nazočne je pozdravio predsjednik Mađarsko-hrvatske gospodarske komore Marko Győrvári, a među izlagačima bili su ravnateljica Centra za informacije Hrvatske gospodarske komore Lidija Svallek, odvjetnik Marijan Vesligaj, predsjednik Zagrebačke komore Zlatan Froehlich, te diplomat mađarskog Veleposlanstva u Zagrebu zadužen za gospodarska pitanja Péter Závoczky. Moderator susreta bila je Eva Gatai, izvršna ravnateljica Mađarsko-hrvatske gospodarske komore sa sjedištem u Zagrebu.

BUDIMPEŠTA – Hrvatska samouprava grada Budimpešte, Hrvatska manjinska samouprava V. okruga i Odbor Mađarske akademije znanosti za suradnju mađarskih i hrvatskih povjesničara organiziraju znanstveni skup u spomen 140. obljetnice sklapanja Hrvatsko-ugarske nagodbe, koji će se održati 6. studenoga s početkom u 10 sati u dvorani Hotela Eben (Budimpešta, XIV. okrug, Nagy Lajos király u. 15–17). *Nakon svečanog otvaranja slijede izlaganja* Stjepana Matkovića: Hrvatska historiografija o Ugarsko-hrvatskoj nagodbi; Imrea Ressa: Neformalni čimbenici vlasti u sustavu Ugarsko-hrvatske nagodbe; Dalibora Čepula i Mirele Krešić: Hrvatsko-ugarska nagodba u povijesnom realitetu; Mariann Nagy: Položaj hrvatskoga gospodarstva uoči Nagodbe; Jasne Turkalj: Reakcije hrvatskih oporbenih političkih stranaka na novu nagodbenu stvarnost (1868–1871); Dinka Šokčevića: Slika Ugarsko-hrvatske nagodbe u mađarskom tisku 1868. i petnaest godina poslije, 1883. godine.

Već sam više godina organizatorica izleta u matičnu domovinu Republiku Hrvatsku, koji pobuđuje veliko zanimanje naših školaraca u serdahelskoj Osnovnoj školi „Katarina Zrinski”. Ove smo godine pružili mogućnost našim najboljim učenicima viših razreda da sudjeluju na jednodnevnom izletu u Zagrebu. Četrdesetero znatiželjnih, u pratnji tri nastavnika, krenuli smo 25. rujna u glavni grad Hrvatske. Za dva sata smo već iz autobusa promatrali znamenitosti toga grada.

Povijest, umjetnost i kultura glavnoga grada može se pratiti šetnjom, brojnim zagrebačkim muzejima. Nas je put prvo vodio u Tehnički muzej čija se zgrada nalazi u Donjem gradu. Ovaj muzej prikazuje povijesni razvoj tehničkih rješenja kojima je čovjek nastojao svladati prostor i vrijeme. Vodič nam je predstavio odjel velikana hrvatskoga prirodoslovlja i tehnike. U demonstracijskom kabinetu Nikole Tesle izložene su vjerne kopije Teslinih najvažnijih strojeva i naprava. Na njima se izvode najzanimljiviji pokusi kojima je Tesla prikazivao svoje pronalaskе. Mi četvorica smo i sami bili pokusni zečiči nekih Teslinih izuma. Posebno je privlačan u muzeju model rudnika s ukupnom duljinom rudničkih hodnika više od 300 metara, izrađen ispod zdanja Muzeja. Bio nam je izuzetni doživljaj šetati po njegovim hodnicima. U prostoriji planetarija smo se malo dulje zaustavili. U kupoli uz projekciju na umjetnom nebeskom svodu i predavanjem dočarao nam se vjeran izgled zvjezdanoga neba od sjevernog pola do ekvatora. Vodičevo predavanje pod zvjezdanim nebom nas je čak i relaksiralo. Ostalim odjelima Tehničkog muzeja smo se također divili. Nakon toga krenuli smo Savskom cestom prema središtu Zagreba i usput promatrali znamenitosti Donjega grada, kao što su Hrvatsko narodno kazalište, Mimaru i druge. Stigavši u ulicu Ilicu i šetajući kroz nju, trebali smo zaključiti da je, s riječima našega pjesnika, doista

„Ilica
Ulica
Dama
Zagreba grada.”

S Trga bana Josipa Jelačića put nas je vodio prema Gornjemu gradu. Kod Kamenitih vrata smo se nakratko zaustavili. Zaštitnica grada

Zagreba, Majka Božja od Kamenitih vrata, svakog prolaznika poziva na svetost, na molitvu.

Gradec ili Grič privlači brojne znatiželjnike i zaljubljenike u povijest ovoga dijela grada Zagreba. On je još u srednjem vijeku postao središtem hrvatskoga gospodarstva i društvenoga razvitka. Tu od kule Lotrščak do Popova tornja, od Mesničke ulice do Krvavoga mosta, usredotočena je hrvatska povijest, a na Markovu trgu osmišljava se i sadašnjost. Prošetavši se njime toga jesenskog popodneva, pojavili su se iz prošlosti maštoviti likovi Marije Jurić Zagorke, povijesni muževi Augusta Šenoe, kritički zapisi Antuna Gustava Matoša. Na svakom uglu, na svakoj stopi u Gornjem gradu, pripovijeda povijest. Grič je tijekom čitave svoje povijesti bio i ostao simbolom grada Zagreba.

Spuštajući se po stubama Matoševa šetališta, plodovi divljeg kestena kotrljali su nam se pod nogama. Naše razgledavanje Zagreba završilo je kod Katedrale čija je zgrada najljepši ukras Kaptola. To je mjesto molitve i obraćenja u koje dolaze vjernici u potrazi za mirom. Ušli smo u crkvu. Bila je tišina. U goleme unutrašnjosti ulazilo je svjetlo kroz goleme oslikane prozore. Sjeli smo u klupe, pomolili se i malo odahnuli. Ispred Katedrale nas je već čekao autobus kojim smo za nekoliko minuta, malo umorno ali zadovoljno, krenuli prema mađarskoj granici.

Našim osnovnoškolcima taj izlet dao je nezaboravne doživljaje i jako smo zahvalni serdahelskoj hrvatskoj samoupravi što nas je financijski podupirala u njegovu ostvarenju. Meni je posebna radost što sam mogla našim učenicima pokazati dio glavnoga grada Hrvatske.

Jelena Mihović
učiteljica hrvatskog jezika

U Extrem-parku na Mečeku

Učenici drugog, trećeg, četvrtog, šestog i sedmog razreda martinačke osnovne škole, 14. listopada posjetili su Pečuh i tamošnji Extrem-park na Mečeku. Ali nisu samo uživala djeca, nego i roditelji, bake i nastavnici koji su ih pratili. Cijeli su dan proveli u prirodi gore Mečeka i na spravama od kojih

su neke, bar meni, na prvi pogled nemoguće za svladavanje. Vozili su se u bobu, sjedili na konjima, igrali se u dvorištu, jeli sladoled, a u kasnim satima vratili se svojim kućama.

bpb

Foto: Erika Kuštra Sigečan

MALA STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Duh u močvari na festivalu u Grčkoj

Hrvatski film za djecu raden je po istoimenom knjizi dječjeg pisca Ante Gardaša koja se čita kao lektira u osnovnim školama u Hrvatskoj. Dugometražni igrani film za djecu redatelja Branka Ištvančića, u produkciji Interfilma i HRT-a iz 2006. godine, izabran je u selekciju i pozvan u službeni natjecateljski program na 1. Corinthian International Film Festival koji se održava u Grčkoj od 29. listopada do 1. studenog ove godine

Film se odvija u jedinstvenom okruženju prirode Kopačkog rita. Uza snijegom pokrivene krovove baranjskih kuća, unikatni duh tamošnjih ljudi, zvuk tambure i cimbalu te iskusnih lovaca. Djeca proživljavaju nezaboravnu pustolovinu, ujedno upoznavajući važnost očuvanja okoliša i životinja.

Brat i sestra, Miron i Melita, odlaze na zimovanje prijatelju Zoltanu (Liptusu) u Kopačevo, gdje je u tijeku velika akcija tamošnjeg stanovništva i lovačkog društva koji pomažu divljim životinjama iz rezervata da prežive zimu. U noći njihova dolaska u mjesto dječak Halász nađen je promrzao na obali, gdje buncajući ispriča kako ga je napao bijeli duh na jednom od otoka u močvari.

Dječak je ubrzo nakon tog događaja zanijemio, a mjesna starica, baba Etelka, otkrije tajnu kako je duh viđen još davno i kako ne može s otoka pa se sveti svakome tko stupi na njega. Ubrzo se među Kopačevce uvlači strah, a lovci na čelu s Vučevićem, Kovačevićem i Lévyem pokreću istragu o događajima.

Međutim ni oni ni liječnici ne mogu pomoći Halászu. Zbog toga Miron, Melita i Zoltan odluče sami pronaći duha i ponuditi da ga, u zamjenu za ozdravljenje njihova prijatelja, čamcem s otoka prebace na obalu. No, duh zapuca i rani lovca Levaya čime dokaže da je mnogo opasniji nego što se mislilo.

U filmu glume djeca iz Dramskog studija i Dramskog kazališta u Osijeku.

Županijski susret hrvatskih učenika u Baćinu

Druženje i njegovanje materinske riječi

Dupini iz Kalače bili si najuspješniji u nižim razredima (na slici sa svojom učiteljicom Marijom Prodan)

Lavovi s bajske Dolnjaka osvojili su drugo mjesto u nižim razredima

Dio uzvanika i gostiju

sjednika HDS-a, Zoltana Bagóa, dopredsjednika Skupštine Bačko-kiškunske županije, Josu Šibalina, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Ildikó Baranyai Ágfalvy, županijsku referenticu za manjine, Angelu Šokac Marković, predsjednicu bačkog ogranka SHM-a, Ilonu Žebić, načelnicu sela, Lászla Tamaskóa, ravnatelja škole i Franju Anišića, predsjednika Hrvatske manjinske samouprave.

Okupljenima se obratila i gđa Bakija, čiji je ovo bio drugi posjet Baćinu, koja je uz ostalo istaknula kako je veseli broj prijavljenih jer on pokazuje brigu za hrvatski jezik. Citirajući Preradovićeve riječi «Po jeziku dok te bude, i glavom će tebe biti» pozvala je na očuvanje i njegovanje materinskog jezika, kulture i tradicija, u vjeri da Hrvati u Mađarskoj neće biti «sjena puka», nego da će očuvati svoju opstojnost na ovim prostorima.

Susret učenika počeo je prijepodne u pola 10 raznim jezično-zabavnim sadržajima. Petočlane skupine učenika nižih i viših razreda nadmetale su se u popunjavanju radnih listića, plesu s jabukom i crtanju jesenskog prizora. Prema bodovanju ocjeniteljskog suda, u sastavu Angela Šokaca Marković, Ana Gojtan za niže, a Katja Bakija i Janja Živković Mandić za više razrede, postignuti

su ovi rezultati. Od devet učeničkih skupina u nižim razredima prvo mjesto osvojili su Dupini iz Kalače, drugo Lavovi s bajske Dolnjaka, a treće Mačke iz Baćina. U višim razreda konkurencija je bila još veća, pa je od 18 skupina prvo mjesto pripalo Pametnim jajima s bajske Vancage, drugo Lastavicama iz Kalače, a treće mjesto dijelili su Kauboji iz Gare i Santovkinje iz Santova.

Druženje je nastavljeno zajedničkim objedom, proglašenjem rezultata, te dodjelom spomenica i darova najbolje plasiranim drušinama, a susret je završen plesačnicom na kojoj je okupljene zabavljao Orkestar „Čabar” iz Baje.

S. B.

U suorganizaciji Osnovne škole i Hrvatske manjinske samouprave, u petak, 17. listopada, u Baćinu je priređen već tradicionalni Županijski susret hrvatskih učenika, koji je ove godine okupio 145 učenika osam županijskih škola iz sedam naselja, u kojima se hrvatski predaje većinom kao predmet ili se, kao u jedinoj našoj županijskoj školi u Santovu, odvija dvojezična nastava. Dakle, pozivu su se odazvali učenici i nastavnici iz Baje (s Vancage i Dolnjaka), Gare, Čavolja, Kačmara, Kalače i Santova.

Kako uz ostalo reče učiteljica Marija Prodan, ujedno i glavna organizatorica, glavni je cilj susreta da se uz druženje njeguje hrvatski jezik i jača nacionalna svijest. Ona je na početku pozdravila sve sudionike, među njima posebno uzvanike: Katju Bakiju, treću konzulicu generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, Đusu Dudaša, dopred-

Jedan od najljepših radova napravile su Lastavice iz Kalače

Jedan od najljepših radova napravile su i Santovkinje

Ples s jabukom donio je vrijedne bodove

Nakovićevo naticanje u Koljnofu

Na Nakovićevom grobu

Tradicionalno naticanje u lipom govoru organizirali su 14. oktobra uz sudjelovanje svih gradišćanskih osnovnih škol. Kako je rekla glavna organizatorica Edita Horvat-Pauković, posebno se veseli tomu da se je ovoga ljeta 48 školarov javilo na naticanje.

Prije programa u kulturnom domu, školari su pohodili grob Mihovila Nakovića. Na otvaranju su bili i Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Franjo Grubić, načelnik Koljnofa, i Mirko Berlaković, bivši direktor Glavne škole u Velikom Borištofu. Dica su se naticala u četiri kategorije. Kod prve dvi kategorije su imala recitaciju, a kod treće i četvrte su morala pročitati tekst. Nagradjeni su bili ovi učenici:

Posebna nagrada: Kevin Takač i Matija Pajrić (Koljnof, 1. razred).

Drugi razred: I. mjesto: *Dora Kolnhofer* (Gornji Četar), II. mjesto: *Natalija Neubauer* (Koljnof), III. mjesto: *Klaudija Schlaffer* (Petrovo Selo).

Treći razred: I. mjesto: *Ana Zorica Timar* (Petrovo Selo), II. mjesto: *Roxana Nemet* (Gornji Četar), *Dalma Gostom* (Unda).

Četvrti razred: I. mjesto: *Petra Kolnhofer* (Gornji Četar), II. mjesto: *Flora Šmatović* (Bizonja), III. mjesto: *Dragan Fucin* (Prisika).

Peti i šesti razred: I. mjesto: *Vivien Kiš* (Gornji Četar), II. mjesto: *Žofia Isak* (Petrovo Selo), III. mjesto: *Silvana Pajrić* (Koljnof).

Osmi razred: I. mjesto: *Ester Nemet* (Hrvatski Židan), II. mjesto: *Šarolta Varga* (Gornji Četar), III. mjesto: *Aron Verhaš* (Gornji Četar).

Foto i tekst: *Ingrid Klemenšić*

Pobjednici naticanja

Zahvala

Hrvatsko kulturno društvo Gradišće iz Petrovoga Sela ovim putem zahvaljuje svim onim ki su iz svojega lanjskoga poreza ponudili 1% za djelovanje HKD-a. Tako dobiveni pinezi od 41.198 Ft, skupa s od lani rezerviranom svotom od 76.402 Ft su potrošeni na usavršavanje tančenih koreografijov ter na stručno njegovanje i obnovu instrumentov.

Zahvala

Zaklada za Petrovo Selo i ljetos zahvaljuje materijalnu potporu onih ki su iz poreza minuloga ljeta odvojili 1% za domaću Zakladu. Tako je ovo ljeto dospilo na njev račun 278.516 Ft, iz česa je financirano sadjenje kitic u selu, uređivanje parkov i kupovanje kosilice, kot i kupovanje sprav za pokazivanje brojev jačak u crkvi.

Uime kuratorija Zaklade

Laslo Škrapić, predsjednik

Zahvala

Vjersko i kulturno društvo hrvatske katoličanske mladine (Hrvatski Židan) zahvaljuje svima koji su jedan posto svojega poreza preuputili na njegov žiro-račun da bi tako pomogli djelovanje Društva. Dobiveni novac, 297.224 Ft, pokriva troškove omladinskog tabora Peruškoj, primanje gostov iz Hrvatske za prijateljsko druženje i stroškov društva. Sa zahvalnošćum:

Vjersko i kulturno društvo hrvatske katoličanske mladine
Štefan Dumović
župnik

Oktobarska zahvalnica u Hrvatskom Židanu

Židanci su zahvalni Bogu za kruh i dare zemlje, zato su se 12. oktobra, nedilju, skupa pomolili pri maši, pod peljanjem mjesnoga farnika Štefana Dumovića, za bogatu litanju ovoga ljeta. Punu košaru na Marijinom oltaru je skupaspravila teta Liska Krizmanić iz svih tih darov ke su donesli Židanci za oktobarsku zahvalnicu.

Djevojački zbor *Mozartine*

U organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, Djevojački zbor „Mozartine” gostovao je 19. listopada u Budimpešti gdje je u crkvi Sv. Mihovila nakon svete mise na hrvatskom jeziku održao prigodan koncert. Zbor „Mozartine” sastoji se od dva zbora: dječjeg i djevojačkog te skupa broji 90-ak članica. Počeo je s djelovanjem 1999. godine kao dječji zbor više dobi, te danas, odrastanjem tadašnjih članica, prerasta u djevojački. Broji 40-ak članica, djevojaka iz 20-ak zagrebačkih osnovnih i srednjih škola, te nekoliko studentica. Primanjem novih članica, a tako je i danas, zbor je širio svoju prvotnu zadaću i postao pravi pedagoški studio zbornog muziciranja u kojem se nove članice sustavno uklapaju u „stari” sastav. U jesen 2000. godine osnovan je dječji zbor „Mozartine” (tada dječji zbor niže dobi) koji okuplja također 40-ak djevojčica nižih razreda osnovne škole, tako da zbor odista glazbeno odgaja djecu od malih nogu te ih pravilno pjevački i glazbeno usmjerava. Dječji zbor od osnutka je vodila Iva Rem, a 2007. godine ga preuzima Sonja Rem. „Mozartine” svojim pjevačkim umijećem dokazuju da upravo takav način muziciranja i „življenja glazbe” jest jedan od temelja glazbenih dosegaa uopće. Tako su mnoge djevojke, članice zbora, upisale solo pjevanje, a mnoge se pripremaju za upis. Govoriti o radu Zbora, znači govoriti o mnogim koncertima održanim u Hrvatskoj i inozemstvu. Zbor je izdao četiri CD-a: jedan CD klasične glazbe i hrvatskog folklor a „Mozartine”, CD tradicionalnih hrvatskih božićnih pjesama „Božićni koncert”, treći nosač zvuka povodom pete obljetnice djelovanja „Exultate jubilate” te posljednji CD pod nazivom „Mozaik”. Zbor „Mozartine” postiže iznimne rezultate stvarajući nove nade hrvatske glazbene scene, razvijajući ispravni glazbeni ukus kod mladih pjevača, oduševljavajući publiku širom domovine i inozemstva te pridonoseći povećanju ugleda i kulture grada Zagreba.

uredništvo

Kulturna večer u Novoj Pešti

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave IV. okruga grada Budimpešte, 4. listopada s početkom u 17 sati priređena je tradicionalna kulturna večer. U okviru nje nastupilo je Kulturno-umjetničko društvo „Sumarton” koje je prikazalo prekrasan jednosatni program u kojem su pokazali dio baštine pomurskih Hrvata. Lijepi i šaroliki program izvelo je 55 plesača, pjevača i tamburaša koji su mnogo radili i vježbali za taj dan.

Nastupila je odrasla plesna skupina s podravskim plesovima, omladinski folklor aši s gradišćanskom koreografijom, odnosno plesom Pomurski ugođaji, koreografijom Antuna Kričkovića i Marije Silčanov. Svirali su odrasli i mladi tamburaši.

KUD „Sumarton” osnovan je u lipnju 1996. godine. Zajedno s omladinom broji 70-ak aktivnih članova. Zadivljuje što u takvom selcu kao što je Sumarton ima toliko stručnjaka i toliko ljudi odanih hrvatskoj kulturi i baštini. Na svom repertoaru imaju razne plesove, koreografije i pjesme od domaćeg Pomurja sve do Baranje i Bačke, dakle nastoje uvijek baviti i prikazati na pozornici sve što u hrvatskoj kulturi postoji. Naravno, ako za to imaju dovoljno građe (note, koreografije) i priskrbe odgovarajuću materijalnu pomoć. Najveći im je sponzor mjesna samouprava, ali imaju i druge pomoći – opstoje i iz svoje zarade što dobivaju na nekim nastupima.

Proteklih 12 godina Društvo je postiglo mnogo rezultata. Pjevački zbor više puta je gostovao u Budimpešti, gdje je osvojio nagradu na Natjecanju narodne glazbe „Lajos Vass”. Ondje, osim njih, svi su zborovi bili

mađarski. Sudjelovali su pjevački zborovi iz cijeloga Karpatskog bazena. Tada su osvojili nivo-nagradu, što je veliko priznanje. Tamburaši su imali više nastupa u Budimpešti, tako i u najvećoj športskoj dvorani Lászla Pappa, gdje su svirati ispred pet tisuća ljudi. Više puta su nastupili i u Sloveniji, u Ljubljani, te u Hrvatskoj, u Zagrebu. Na festivalu tamburaške glazbe „Kre Mure i Drave” u Međimurju, u gradu Prelogu, pridobili su simpatiju gledatelja, tj. osvojili nagradu publike. Ondje se moglo izvesti pjesme i stihove isključivo na kajkavskom narječju. Tamburaši su odsvirali izvornu pjesmu koju su oni napisali, i glazbu, i tekst, i angažman. Često nastupaju. Za dva tjedna putuju u Milenje, na poziv tamošnje međimurske hrvatske udruge. Još ove godine nastupaju na Martinju, u svom selu, odnosno na susretu zborova u Pomurju i na božićnom koncertu u sumartonskoj crkvi, to je već tradicionalni nastup na misi predbožićne nedjelje.

Samouprava IV. okruga, inače, već četiri godine surađuje sa Sumartonom. Glavni je cilj suradnje gajenje hrvatske kulture.

Svake se godine u ovo doba godine priređuje kulturna večer, što je najveći program u cijeloj godini, ne samo u smislu kulture nego i novčano. Uvijek iz drugog dijela Mađarske pozivaju neku izvornu folklornu skupinu kako bi stanovništvo Nove Pešte upoznali s hrvatskom kulturom, odnosno s tamošnjim Hrvatima. Ove je godine izbor pao na Sumarton, koji nas je upoznao s folklorom pomurskih Hrvata u Mađarskoj.

Bea Letenyei

VELEPOSLANSTVO REPUBLIKE HRVATSKE I HRVATSKA MANJINSKA SAMOUPRAVA
V. OKRUGA GRADA BUDIMPEŠTE

imaju čast pozvati Vas, Vašu obitelj i prijatelje na predstavu monodrame

MÜNCHHAUSEN

U suradnji s kazališnom produkcijom
MOVENS predstavu izvodi

VILI MATULA

Režija:

Boris Kovačević

Utorak, 18. studenog 2008. u 19 sati

BM Duna Palota, V. Zrínyi u. 5.

Ulaz je slobodan

Realizaciju predstave omogućili su:

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA I EUROPSKIH
INTEGRACIJA REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOUPRAVA V. OKRUGA BUDIMPEŠTE

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac (zamj. gl. i od. urednika), tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu, Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu, Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu, LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032, redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 5200.– Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270